

“... ”

A. CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNİN (CK) ANAYASAL ÇERÇEVESİ

21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 16 Nisan 2017 tarihli halkoylamasıyla kabul edilmiş, böylece daha önce 1982 Anayasasının sadece 107. maddesinde belirtilen cumhurbaşkanlığı kararnamesi, Anayasanın farklı maddelerinde hem kapsamı genişletilerek hem de niteliği farklılaştırılarak yeniden düzenlenmiştir. 107. maddenin önceki halinde Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, çalışma esasları ve personel atama işlemlerinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleneceği belirtiliyordu. Burada bir ad benzerliği dışında iki tür düzenlemenin kapsam ve sınırları açısından oldukça farklı olduğu kabul edilmelidir.

6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu ile getirilen yeni tip Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin temel ilke ve koşulları Anayasa'nın 104. maddesinin 17. fıkrasında ortaya konulmuştur.

“Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir.

Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez.

Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.”

Anayasanın 106. maddesinin 11. fıkrasına göre de; “Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.”

Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Anayasa'ya uygunluk denetiminde, yukarıdaki hükümler yanında, Anayasa'da yer alan iki temel ilkenin daha göz önünde bulundurulması gerekir: yasama yetkisinin devri yasağı ve kanuni idare ilkesi.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa'dan kaynaklanan doğrudan düzenleme yetkisiyle yürütme fonksiyonu daha da güçlendirilmiştir. Bu noktada Türk anayasa hukukunda tartışılan konulardan biri olan idarenin kanunla düzenlenmeyen bir alanda düzenleme yapip yapamayacağı hususu üzerinde durulmalıdır. Bu noktada yasama yetkisinin devri yasağı göz önüne alınmalıdır. Anayasa'nın 7. maddesinde, " Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye

Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez. " denilmiştir. Buna göre, "Anayasa'da kanun ile düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Ancak yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamayacağı gibi yürütme organının yasama organı tarafından çerçevesi çizilmiş alanda genel nitelikte hukuksal tasarruflarda bulunması, hukuk devletinin belirlilik ilkesine de aykırı düşmez." (Anayasa Mahkemesi Kararı, E.2013/114 K.2014/184, 4.12.2014)

Mahkeme bir başka kararında ise yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini şu şekilde ifade etmiştir. "Anayasa Mahkemesinin pek çok kararında yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesinden ne anlaşılması gerektiği hususu açıklanmıştır. Buna göre, kanunla düzenleme ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesi değil, bunların kanun metninde kurallaştırılmasıdır. Kurallaştırma ise düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder... Anayasa'da öngörülen ayırık durumlar dışında, kanunlarla düzenlenmemiş bir alanda, kanun ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez. Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa'nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması gerekir" (Anayasa Mahkemesi Kararı, E.2013/47 K.2013/72, 6/6/2013).

Bununla beraber Anayasa Mahkemesi'nin daha yakın tarihli kararlarında bu içtihadı bir miktar esnettiği görülmektedir. "15... yasama yetkisinin devredilmezliği esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca kullanılamaması anlamına gelmektedir. Anayasa'nın 7. maddesi ile yasaklanan husus, kanun yapma yetkisinin devredilmesi olup bu madde, yürütme organına hiçbir şekilde düzenleme yapma yetkisi verilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Kanun koyucu, yasama yetkisinin genelliği ilkesi uyarınca bir konuyu doğrudan kanunla düzenleyebileceği gibi bu hususta düzenleme yapma yetkisini yürütme organına da bırakabilir.

16. Yürütmenin türevselliği ilkesi gereğince yürütme organının bir konuda düzenleme yapabilmesi için yasama organınca yetkilendirilmesi gerekmektedir. Kural olarak, kanun koyucunun genel ifadelerle yürütme organını yetkilendirmesi yeterli olmakla birlikte Anayasa'da kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda genel ifadelerle yürütme organına düzenleme yapma yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle Anayasa'da temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, vergi ve benzeri mali yükümlülüklerin konması ve memurların atanmaları, özlük hakları gibi münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, kanunun temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olması gerekmektedir. Anayasa koyucunun açıkça kanunla düzenlenmesini öngördüğü konularda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz." (Anayasa Mahkemesi Kararı, E.2017/143 K.2018/40, 2/5/2018).

Neticede sadece yakın dönem AYM kararlarını dikkate alındığında, ilkesel olarak kanun koyucunun "genel ifadelerle yürütme organını yetkilendirmesi yeterli'dir, denilebilir. Ancak Mahkemenin Anayasa'da farklı kavramlarla ifade ettiği kanunla düzenleme kaydı içeren konularda ise "Anayasa'da kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda", "münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda", "Anayasa koyucunun açıkça kanunla düzenlenmesini öngördüğü konularda" genel ifadelerle yetkilendirme yapılması kabul edilemez.

Öte yandan yasal idare ilkesi, Ülkemizde idare hukukunun temelini oluşturur. Anayasanın 123/1. maddesinde karşılığını bulan bu ilke uyarınca “İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.” Bu ilke idarenin kendiliğinden bir teşkilatlanma yetkisi olmadığını bu yetkinin yasama organında olduğunu ifade etmektedir. Anayasa Mahkemesi’ne göre “Bu maddede yer alan düzenleme, idarenin kanuniliği ilkesine vücut vermektedir. İdarenin kanuniliği ilkesi, idarenin ve organlarının görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesini gerekli kılar.” (Anayasa Mahkemesi Kararı, E.2013/114 K.2014/184, 4.12.2014). Bu ilkeyle kamusal kaynakların toplumun hangi tür gereksinimlerinin öncelikle karşılanacağını ve bunun hangi usuller uygulanarak sağlanacağını tespit etme yetkisini yasama organına verir. Ayrıca idarenin toplumsal gereksinimleri karşılarken kamu gücü ve ayrıcalıklarının kullanması ve bunun da kişilerin temel hak ve hürriyetleri üzerinde olumsuz etkiler de doğurabilmesi bu yetkinin yasamaya verilmesi sonucunu getirmiştir.

Yasal idare ilkesi, idarenin eylem ve işlemlerinin hem kanuna dayanmasını, hem de bu eylem ve işlemlerin kanuna aykırı olmamasını ifade eder. Asli ve ilkel bir yetki olan yasama yetkisine dayanarak yasama organı, Anayasaya aykırı olmamak şartıyla, Anayasanın herhangi bir şekilde düzenlemediği bir konuyu düzenleyebilir. Ancak idare, önceden yasa ile düzenlenmeyen bir alanda faaliyette bulunamaz, böyle bir konuda yasadan aldığı bir yetkiye dayanarak bir işlem ve eylemde bulunabilir. 6771 sayılı Kanun öncesinde bunun iki istisnası olduğu kabul edilmekteydi: Biri Cumhurbaşkanının başkanlığındaki Bakanlar Kurulunun çıkardığı sıkıyönetim ve olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamele diğer ise Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluş ve çalışma esaslarını düzenleyen Cumhurbaşkanlığı kararnamesi. Yasal idare ilkesinin bir diğer sonucu da idarenin eylem ve işlemlerinin kanuna uygun olmasıdır. Zaten Anayasa da 8. maddede “yürütme yetkisi ve görevi Anayasa ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir” diyerek bu hususu belirtir (Bkz., Kemal Gözler, İdare Hukuku, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları <http://www.idare.gen.tr/idarehuk.htm>).

6771 sayılı Kanunla getirilen Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle, her ne kadar ciddi kısıtlılıklarla çerçevelenmiş olsa da, yürütme organı yasaya dayanmaksızın ilk elden kural koyma, yani asli düzenleme yetkisine sahip olmuştur. Başka bir ifadeyle, yasama organı yanında yürütme organı da Anayasa’da kanun kaydı olan, kanunun açıkça düzenlediği konuları içermemek ve kanunlara aykırı olmamak şartıyla Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle ilk elden düzenleme yapabilecektir. Ancak bu durum Fransa’da olduğu gibi yasama ve yürütmenin özerk düzenleme alanlarına sahip olduğu, yani her bir organın düzenleme yapacağı konuların açıkça sayıldığı, şeklinde anlaşılmalıdır. Çünkü cumhurbaşkanlığı kararnamesine konu olan alan yasama konusu olmaktan çıkmamaktadır. TBMM isterse CK ile düzenlenen bir alanda yasa çıkarabilir, buna bir engel bulunmamaktadır. “Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.” (madde 104/17) hükmü bu yargıyı doğrulamaktadır. O halde Anayasa’da yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmayacak iken, ancak Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenleneceği belirtilen konularda dahi TBMM yasa çıkarabilecektir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’nın 7. maddesindeki yasama yetkisinin devri yasağı ve 123. maddedeki idarenin kanuniliği ilkesi muhafaza edilmiş, ancak belirli idari konuların Anayasa’da açıkça Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenleneceği öngörülmüştür. “Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.” (madde 106/son). Ayrıca 123. maddenin son fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin Kanunla veya Cumhurbaşkanlığı

kararnamesiyle kurulacağı kuralına yer verilmiştir. Anayasa hükümleri arasında hiyerarşi söz konusu olmadığından, bir çelişki kabul edilmediğinden, bu iki hükmün bir arada, Anayasanın bütünlüğü ve sistematigi içinde bağdaştırılarak yorumlanması gerekir. Gerçekte Anayasa koyucu 123/1. maddede genel kuralı, idarenin kanuniliği ilkesini, koymuş; bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ile kamu tüzel kişiliği kurulması yönünden bu genel kurala bir istisna getirmiştir. Diğer bir ifadeyle, idarenin kanuniliği ilkesi salt 106/son ve 123/son maddelerde belirtilen hususlar açısından geçerli değildir.

Genel kural ve istisna kural ilişkisine dair kamu hukukunda kabul edilen birtakım yorum ilkeleri vardır: 1. Bir istisna kuralın varlığından söz edebilmek için, bu istisnanın ayrıca ve açıkça konulmuş olması gerekir. 2. İstisna kural, sadece ve sadece genel kuralı koyan makam tarafından konulabilir, başka bir makamın istisna kural getirme yetkisi yoktur. 3. Genel kuralı koyan makam açıkça yetkilendirmedikçe, bir başka makam genel kurala istisna getiremez. 4. İstisna kural koymak, genel kuralı değiştirmek anlamına geldiğinden istisna kural, yorum yoluyla genişletilemez; yani, yorum yoluyla genel kural istisna getirilemez. 5. Genel kuralın geniş yorumlanması esası benimsenmiştir. 6. İstisna kural, dar yorumlanır. Çünkü istisna kural, genel kuralın kapsamını daralttığından genel kuralı değiştirir, oysa onu değiştirme salt genel kuralı koyana aittir. (Bkz., Kemal Gözler, Yorum İlkeleri, <http://www.anayasa.gen.tr/yorum-ilkeleri-kitaptan.pdf>).

Öte yandan kamu hukukunda mevzuatın açıkça belirttiği bir makama ya da makamın görevlisine verdikleri yetkiler devre konu olamazlar. Yargı kararlarında da yetkinin, mevzuat tarafından kime verilmiş ise, ancak onun bu yetkiyi kullanabileceğini belirtmiştir. Yetki devrinde yetki devredilen makamın devraldığı bu yetkiyi kendinden alt bir makama devrinin yasak olduğu hususu idare hukukunda ve kamu yönetiminde benimsenen görüştür (Bkz. R. Cengiz Derdiman, Yusuf Uysal Türk Kamu Yönetiminde Yetki Devri, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/235994>). Bu anlamda Anayasanın 106. maddenin son fıkrasında belirtilen yetkinin bizzat Cumhurbaşkanlığı tarafından cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kullanılması gerekir.

Anayasanın 104. maddesinin 17. fıkrasındaki Cumhurbaşkanlığı kararnameleri normlar hiyerarşisinde yasaya eşdeğer işlemler değildir. Anayasanın bu tür kararnamelerin salt “yürütme yetkisine ilişkin konular”la sınırlı olarak çıkarılacağını öngörmesi bunların yasaya eşdeğer, yasayla aynı düzeyde kurallar olamayacağını gösterir. Çünkü yürütme yetkisi, kanunların uygulanmasına yönelik, kanunlara uygun kullanılması gereken bir yetkidir. Ayrıca aynı fıkra da yer alan “Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz; Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz; Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır; Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.” şeklindeki düzenlemeler Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin yasaya eşdeğer olmadığını bir başka açık delildir. Bu düzenlemelerden CK ile düzenleneceği belirtilen konuların yasayla düzenlenmesi halinde bir anayasaya aykırılık oluşturmayacağı anlaşılır.

Kanunsuz emre dair Anayasanın 137. maddesinde yapılan değişikliğe bakıldığında ise Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin, Anayasanın konuya ilişkin diğer düzenlemeleri ile birlikte değerlendirildiğinde, normlar hiyerarşisindeki yeri açıkça anlaşılır: “Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik,

Esas Sayısı : 2018/149

Karar Sayısı : 2022/163

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir...”.

6771 sayılı Yasa değişikliği ile Cumhurbaşkanına Anayasada tanınan diğer yetkiler ise şöyledir: Anayasanın 123. maddenin son fıkrasında “Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur” denilerek CK ile kamu tüzelkişiliği kurulmasına da imkân tanınmıştır.

Anayasa, Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri (m.108/4.) ile Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevlerinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleneceğini hüküm altına almıştır(m.118/7.).

124. ve 137. maddelerde yer alan tüzük ibaresi Anayasadan tamamen çıkarılmıştır. Böylece tüzük uygulaması yürürlükten kaldırılmış onun yerine çok daha geniş bir kapsama sahip olan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi konulmuştur. Yönetmelikleri düzenleyen 124. maddede, “Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.” hükmü yer almıştır. Ancak bu, tüzük ve cumhurbaşkanlığı kararnamesinin aynı hukuki nitelikte olduğu şeklinde anlaşılmalıdır.

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yapılabileceği yukarıda belirtilen istisnai işlemler kaynağını doğrudan Anayasadan alan yürütme işlemi niteliğinde kabul edilmelidir.

Öte yandan Cumhurbaşkanı “üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler” (madde 104/9).

Son olarak belirtmek gerekir ki olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, “olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur.” (madde 119/6). Bu kararnameler kanuna eşdeğer metinler olarak kabul edilmiştir. Ancak bu kararnameler AYM denetimi dışında tutulmuştur.

1. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmasının sınırları

Anayasanın 104/17. maddesiyle getirilen CK ile yürütmeye tanınan düzenleme alanı oldukça dar ve sınırlıdır. Bu sınırları şu şekilde açıklamak mümkündür.

1) İlk olarak Cumhurbaşkanlığı kararnamesi “yürütme yetkisine ilişkin konularda” çıkarılabilecektir. Maddenin gerekçesinde ise cumhurbaşkanına “genel siyasetin yürütülmesinde yürütme yetkisi ile ilgili ihtiyaç duyduğu konularda kararname çıkarılabilir” yetkisi verildiği ifade edilmektedir. Bu nedenle CK’leri ancak yürütme yetkisinin gerektirdiği hususlarda ihtiyaç duyulduğunda çıkarılabilecek, yasama ve yargı yetkilerinden herhangi birinin alanına giren bir konuda ise CK çıkarılması mümkün olmayacaktır.

2) ikinci olarak CK’leri “Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve

ödevler”le ilgili konularda düzenleme yapamaz. Bu yasakla, kişilerin temel haklarını ilgilendiren hususlarda yasa olmaksızın CK’lerin devreye girmesi engellenmek istenmiştir.

Ancak bu noktada çözümlenmesi gereken soru, sosyal ve ekonomik haklar ve ödevlerin tamamının CK ile düzenlenip düzenlenemeyeceğidir. Sadece yukarıdaki ifadeden yola çıkarak yapılan bir değerlendirme bu soruya olumlu cevap vermeyi gerektirir. Ancak bu cümlenin aynı fıkradaki diğer hükümler ve anayasanın konuya ilişkin diğer ilke ve kuralları dikkate alınarak, Anayasanın bütünlüğü içinde tartışılması ve anlaşılması gerekir.

Öncelikle aşağıda ayrıntılarıyla belirtildiği üzere, “Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” Dolayısıyla ilgili maddede yasayla düzenlenmesi kaydı bulunan sosyal ve ekonomik hak ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemeyecektir. Örneğin Anayasa’nın 42/2. maddesinde “Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.”, 51. maddesinde “Sendika kurma hakkı ... kanunla sınırlanabilir. Sendika kurma hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.”, 63. maddesinde Tarih, kültür ve tabiat varlıklarından “özel mülkiyet konusu olanlara getirilecek sınırlamalar ve bu nedenle hak sahiplerine yapılacak yardımlar ve tanınacak muafiyetler kanunla düzenlenir.” denilmektedir. Dolayısıyla belirtilen konuların CK ile düzenlenmesi mümkün değildir. Eğer böyle bir düzenleme yapılırsa bu hem Anayasanın 104/17. maddesine hem de o hak ve ödev için kanun kaydı koyan hükme aykırılık oluşturur. Ancak yasa kaydı içermeyen sosyal ve ekonomik haklar Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin konusu olabilecektir. Örneğin konut hakkını düzenleyen Anayasanın 57. maddesi böyledir.

Bir başka açıdan ise 104/17. maddenin ikinci cümlesi, sosyal ve ekonomik haklar alanının CK ile düzenlenmesini kabul ederken, bu düzenlemenin sınırlarını da belirtir: ilki, fıkranın ilk cümlesindeki CK’nin sadece yürütme yetkisine ilişkin konularda çıkarılabileceği, diğeri ise üçüncü cümlesindeki münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda çıkarılamamasıdır. Öte yandan Anayasanın 13. maddesindeki temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlanabileceği kuralı dikkate alındığında, CK’ye konu olabilecek sosyal ve ekonomik hak ve ödevlerle ilgili cumhurbaşkanının sınırlama değil sadece bir düzenleme yetkisinden bahsedilebilir. Yani düzenleme ve sınırlama ayrımı dikkate alındığında CK ile sosyal ve ekonomik haklar ve ödevlerin gerçekleşmesi için birtakım pozitif tedbirleri içeren düzenlemeler yapabileceği, fakat kişilerin bundan yararlanmasına sınırlama getirilemeyeceği belirtilmelidir. Zira anayasal çerçevede, bir hakkın kısıtlanması ancak ve ancak kanun ile yapılabilir.

3) Üçüncü sınır, “Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” hükmüdür. AYM tarafından yasama yetkisinin devir yasağı çerçevesinde yürütmenin düzenleme yetkisi izah edilirken kullanılan “münhasıran” kanunla düzenlenmesi gereken konular ibaresi Anayasa kuralı haline getirilmiştir (Bkz., Anayasa Mahkemesi Kararı E.2017/143 K.2018/40, 2/5/2018). AYM’ye göre “Kural olarak, kanun koyucunun genel ifadelerle yürütme organını yetkilendirmesi yeterli olmakla birlikte Anayasa’da kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda genel ifadelerle yürütme organına düzenleme yapma yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle Anayasa’da temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, vergi ve benzeri mali yükümlülüklerin konması ve memurların atanmaları, özlük hakları gibi münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, kanunun temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olması gerekmektedir. Anayasa koyucunun açıkça kanunla düzenlenmesini öngördüğü konularda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra,

uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz.”.

Bu nedenle Anayasa'nın münhasıran kanunla düzenlenmesini gerektirdiği konularda yürütmeye düzenleme yetkisi verilirken, yasanın “temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olması gerekmektedir”. AYM ayrıca, Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken birtakım konuları örnek olarak sıralamıştır: “Anayasa’da temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, vergi ve benzeri mali yükümlülüklerin konması ve memurların atanmaları, özlük hakları gibi”.

AYM'nin münhasıran kavramını açıklarken verdiği örnekler ve açıklamalardan bir konunun münhasıran yasa alanında olması için Anayasanın özellikle ve ısrarla o konunun yasayla düzenlenmesini istemesi yasayla düzenlemeye çok özel vurgu yapması gerekmemektedir. Bu çerçevede temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına dair 13. maddede, sınırlamanın “ancak” kanunla yapılabileceği şartı vardır: “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir”. Oysa vergilerle alakalı 73. Maddede (Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konular, değiştirilir veya kaldırılır.) ve kamu hizmeti görevlileriyle alakalı genel ilkeleri koyan 128. maddede (Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.) yasayla düzenleme öngörülmüş, hiçbir özel vurgu yapılmamıştır.

Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konular kavramı bu nedenle yasa kaydı olarak anlaşılmalı ve uygulanmalı durumundadır. Anayasanın 126. maddesindeki birden çok ili içine alan merkezi idare teşkilatının (bölge teşkilatının) “görev ve yetkileri kanunla düzenlenir”, 127. maddesindeki “Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.”, 128. maddesindeki “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” ve “üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.” hükümleri buna örnek oluşturur. Özellikle bu son husus, CK ile yasanın konu itibarıyla iç içe geçme riskini içerir, karmaşaya yol açma ihtimalini barındırır. Çünkü Anayasanın 104/9. maddesi cumhurbaşkanı CK ile “üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları ... düzenler” hükmünü içerirken, üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları 128. maddeye göre yasa ile özel olarak düzenlenmek zorundadır.

Dolayısıyla 104/17. maddede geçen “münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konular” ibaresinin Anayasada “kanunla düzenlenir veya kanunla konular, değiştirilir veya kaldırılır” vb. ifadelerin bulunduğu maddelere bakarak belirlenmesi gerekir. O halde Anayasanın bir maddesinde bir konunun yasayla düzenlenmesi öngörülmüşse o konunun Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesi Anayasa'nın 7. ve 104/17. maddelerine aykırılık oluşturacaktır.

4) Bir diğer sınır ise “Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz” kuralıdır. Bir konu yasa ile açıkça düzenlenmişse Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Elbette CK'lerin çıkarılması için KHK'lerde olduğu gibi yasa ile yetkilendirme gerekmez. Ancak KHK'ler yasaları değiştirebilirken CK'ler yasaların açıkça düzenlediği hususlarda bir düzenleme yapamamakta, “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile

Esas Sayısı : 2018/149

Karar Sayısı : 2022/163

kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanmakta, “Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelmektedir. Bu hükümler açıkça Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin yasa gücünde olmadığını, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yasaların değiştirilemeyeceğini gösterir.

Bu açıklamalar ışığında Anayasa’nın Cumhurbaşkanı kararnamesiyle doğrudan düzenleme yetkisi verdiği konularda dahi CK ile kanunlarda değişiklik yapılması mümkün değildir. Örneğin Anayasanın 106/son maddesine göre “Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.” Ancak bu, bakanlıkların kurulmasına ilişkin olarak mevcut yasalarda CK ile değişiklik yapılabileceği anlamına gelmemektedir. Sonuç olarak Anayasanın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının mevcut hükümleri karşısında hangi konuda olursa olsun CK ile bir yasayı değiştirmek veya yürürlükten kaldırmak mümkün değildir.

Nitekim 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmadan önce 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile bakanlıkları düzenleyen birçok yasa ve yasa gücünde kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

2. CK’lerle ilgili Olarak Anayasa Mahkemesi Denetiminin Kapsamı

Anayasa Mahkemesinin denetim kapsamına giren işlemlerden biri de cumhurbaşkanlığı kararnamesidir. Anayasanın 148., 150., 151., 152. ve 153. maddelerinde daha önce mevcut olan kanun hükmünde kararname yerine Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ibaresi konulmuştur.

Anayasanın 148. maddesi bu konuda gayet açıktır: “Anayasa Mahkemesi, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler ve bireysel başvuruları karara bağlar. ... Ancak, olağanüstü hallerde ve savaş hallerinde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılmaz.”

Bu maddede yapılan değişiklikle Anayasanın 2017 öncesi halinde 91. maddede düzenlenen ve 6771 sayılı Kanun ile kaldırılan kanun hükmünde kararname ifadesi yerine Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ibaresi konulmuştur. Ayrıca olağanüstü KHK’lerde olduğu gibi olağanüstü hallerde ve savaş hallerinde çıkarılan CK’lerin de anayasallık denetiminin yapılamayacağı ifade edilmiştir.

150. maddede ise Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin iptali için dava açma hakkının kimlere tanındığı belirtilir: Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin, “Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açabilme hakkı, Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisinde en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna ve üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere aittir.” Anayasa, ayrıca, itiraz dava yolunda, yani Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesinde, “Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.”

demektedir (madde 152). Cumhurbaşkanlığı kararnameleri bir davaya uygulanacak kural olduğunda söz konusu CK hükmü somut norm denetimi yoluyla AYM önüne götürülebilecektir.

153. maddede ise Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hakkında verilen iptal kararının, kararın Resmî Gazetede yayımlanması ile hukuki sonucunu doğuracağı ifade edilmiş, AYM'ye iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırılabilme imkanı da tanınmıştır.

Anayasa Mahkemesi bu denetimi nasıl ve hangi çerçevede yapmalıdır? Yargısal denetimde AYM öncelikle bir CK'nın Anayasada CK ile düzenlenmesi öngörülen hususlarda düzenleme içerip içermediği yani yetki yönünden denetleyecektir. Dolayısıyla CK yetki kapsamı dışında bir konuyu düzenlemişse doğrudan yetkisizlik dolayısıyla iptal edilmelidir. CK'nın yetki kapsamı içinde olduğu sonucuna varırsa AYM bu kez düzenlemenin esas bakımından Anayasa'nın ilgili maddelerine uygunluğunu inceleyecektir. Her ne kadar Anayasanın 148. maddesinde CK'lerin şekil ve esas bakımlarından Anayasaya uygunluk denetiminden söz edilmişse de bu denetim 104. maddenin 17. fıkrasındaki koşulların bir bütün olarak AYM tarafından denetlenmesini gerektirir. Çünkü Anayasa'da, Cumhurbaşkanına ancak fıkra da belirtilen sınırlar içinde CK çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu sınırların aşılması, CK'yi Anayasa'ya aykırı hale getirir. Böylece, CK'nın örneğin kanunun açıkça düzenlediği bir hususu içermesi onun Anayasa'ya aykırı olması sonucunu doğurur.

Bu açıdan CK'lerin denetimi yasaların denetiminden farklıdır. Yasaların esas denetiminde sadece yasanın maddi bakımdan anayasaya uygunluğu inceleme konusu olurken, CK'lerin önce yetki yönünden incelenerek, Anayasanın 104/17. maddedeki sınırlara uyulup uyulmadığı denetlenmelidir. Bu çerçevede CK'nın bir temel hakkı düzenleyip düzenlemediği, Anayasada yasa kaydı olan ya da bir kanun tarafından düzenlenmiş bulunan bir konuda düzenlemeye yer verilip verilmediği öncelikle ele alınmalıdır.

Ayrıca sosyal ve ekonomik haklar konusunda CK'lerin hak üzerindeki somut etkisi incelemede dikkate alınmalıdır. Bu yönden bir CK hak ve hürriyetleri sınırlayıcı nitelikte ise, konu yasama yetkisinin alanına kayacak ve CK Anayasaya aykırı hale gelebilecektir. Bu nedenle sosyal ve ekonomik haklara ilişkin olarak CK'lerde yer alan her bir hükmün somut etkileri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır. Bu çerçevede hangi kuralın hak ve hürriyetleri kısıtlayıcı, hangi kuralın sadece düzenleyici nitelikte olduğunun tespiti oldukça zor olacaktır.

Anayasanın 148. maddesi uyarınca olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda çıkarılabilecek Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin AYM'nin denetimi dışında tutulduğu görülmektedir “Ancak, olağanüstü hallerde ve savaş hallerinde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılmaz” (md. 148/1).

B. 17 SAYILI CK'NIN BAZI HÜKÜMLERİNİN ANAYASA AYKIRILIĞI

1. 17 Sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1. maddesinin (c) fıkrası ile değiştirilen 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 263. maddesinin Anayasaya aykırılığı

17 sayılı CK'nın 1. maddesinin (c) fıkrası ile 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 263 üncü maddesi tamamıyla değiştirilmiştir. Yapılan bu değişiklikle İçişleri

Bakanlığı teşkilatından Dernekler Dairesi Başkanlığı çıkarılmış, bunun yerine Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Dava konusu maddede Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri düzenlenmektedir. Bu görev ve yetkilerin tamamı bireylerin örgütlenme özgürlüğü ile ilgilidir. Derneklerin, vakıfların, yabancı dernek ve vakıfların ve kar amacı gütmeyen kuruluşların, uluslararası nitelikli teşekküllerin, kayıtlarını tutma, iş ve işlemlerini yürütme, yardım toplamalarına ilişkin işlemleri yürütme, dernek, vakıf, siyasi partiler, sendikalar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve platformlarla ilgili olarak mevzuatta İçişleri Bakanlığına verilen iş ve işlemleri yürütme, bu çerçevede Dernekler Kanunu ve diğer kanunlardaki cezaları uygulama, bu kuruluşlara verilen her türlü izin ve faaliyetlerin denetimini yapma, Türk vatandaşları tarafından yurt dışında kurulan dernek ve benzeri kuruluşların kayıtlarını tutma, izleme, değerlendirme ve işlemlerin yapılmasını sağlama, yetki kapsamına giren kuruluşların yönetici veya üyelerinin yasalara aykırı faaliyetleri hakkında ilgili kuruluşlarla işbirliği içinde çalışarak gerekli işlemleri yürütme, ayrıca sivil toplum kuruluşları, ilgili kurumlar, üniversiteler ve araştırma kurumlarıyla işbirliği içerisinde stratejileri belirlemek gibi görevler dava konusu maddede düzenlenmiştir. Bu görev yetkilerin tamamının örgütlenme özgürlüğü hakkının kapsamını belirlediği hakkın kullanımını düzenlediği görülmektedir.

Yukarıda genel açıklamalar içinde belirtildiği gibi bir CK'nin Anayasaya uygunluğundan söz edebilmek için öncelikle Anayasanın CK çıkarılmasını yasakladığı alanlarda düzenleme içermemesi gerekir. Anayasanın 104/17 maddesine göre Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez.

Anayasanın 33. maddesinde dernek kurma özgürlüğü güvence altına alınmıştır. Buna göre herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hakkına sahiptir. Anayasanın 33. maddesi, 107/17 maddenin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleme yapılmasını yasakladığı Anayasanın ikinci kısmının ikinci bölümünde yer almaktadır. Dolayısıyla dernek kurma özgürlüğüne ilişkin hususlar, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemez. Yukarıda belirtildiği gibi 17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1. maddesinin (c) fıkrası ile yeniden düzenlenen 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 263. maddesi ile getirilen düzenleme İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün görevleri düzenlenmiştir ve bu görevlerin tamamı dernek kurma hakkının kapsamına giren hususları içermektedir. Söz konusu düzenleme ile sadece derneklerin, vakıfların ve diğer kuruluşların kaydının tutulması ve faaliyetlerinin denetlenmesi düzenlenmemekte aynı zamanda, bu kuruluşlara yaptırım uygulanması ve ceza verilmesi de düzenleme altına alınmaktadır. Yurt dışında Türk vatandaşları tarafından kurulan dernek ve benzeri kuruluşları izlemek, kayıtlarını tutmak da bu genel müdürlüğün görevleri arasında sayılmakla bireylerin yurt dışında örgütlenme özgürlüğüne de müdahale edilmektedir.

Aynı şekilde söz konusu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendine göre bu genel müdürlük siyasi partilerle ilgili olarak mevzuatta içişleri bakanlığına verilen görevleri de yürütecektir. Yukarıda belirtildiği gibi CK ile düzenlenmesi yasaklanan alana siyasi parti kurma hakkının düzenlendiği Anayasanın ikinci kısmının dördüncü bölümü de girmektedir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile siyasi parti kurma hakkına ilişkin hususlar da düzenlenemez.

Açıklanan nedenlerle 17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1. maddesinin (c) fıkrasıyla değiştirilen 1 sayılı CK'nın 263. maddesi Anayasanın 104/17. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

2. 17 Sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1. maddesinin (d) fıkrası ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin sekizinci bölümüne eklenen Geçici 1. maddenin (2) numaralı fıkrasında yer alan “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte İl Dernekler Müdürü kadrosunda bulunanların görevleri sona erer” ibaresi

17 sayılı CK'nın 1. maddesinin (d) fıkrası ile 1 sayılı CK'nın sekizinci bölümüne eklenen geçici 1. maddede İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Dernekler Dairesi Başkanlığının kaldırılarak yerine Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü kurulması dolayısıyla gerekli geçiş hükümlerinin düzenlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede iptali istenen ibarenin de yer aldığı (2) numaralı fıkrada hükmün yürürlüğe girdiği tarihte İl Dernekler Müdürü kadrosunda bulunanların görevinin sona ereceği kuralına yer verilmiştir.

Yukarıda genel açıklamalar içinde belirtildiği gibi bir CK'nın anayasaya uygunluğundan söz edebilmek için öncelikle Anayasanın CK çıkarılmasını yasakladığı alanlarda düzenleme içermemesi gerekir. Anayasanın 104/17 maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Anayasanın 128/2 maddesinde “memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” hükmü yer almaktadır. Bir kamu görevlisinin görevinin sona erdirilmesinin diğer özlük işleri kapsamında olduğu ve bu nedenle cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesinin mümkün olmadığı açıktır. Kamu görevlilerinin göreve atanması hangi usule tabi ise, görevden alınmasının da aynı usule tabi olması, aynı zamanda usulde paralellik ilkesi gereğidir. Dolayısıyla kamu görevine atanma yasayla düzenlenmesi gereken bir husus olduğuna göre, görevden almanın da kanunla düzenlenmesi zorunludur. Kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamayacağı ise, anayasanın açık hükmü ile ortaya konulmuştur.

Bu nedenle, anayasanın açıkça cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmasını yasakladığı bir alanda düzenleme içeren iptali istenen kural, açıkça Anayasanın 104/17. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

3. 17 Sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1. maddesinin (g) fıkrası ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 504. maddesine eklenen (4) numaralı fıkrasının Anayasaya aykırılığı

17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1. maddesinin (g) fıkrası ile 1 sayılı CK'nın 504. maddesine eklenen (4) numaralı fıkra ile Bakan yardımcısı kadrosuna atananların varsa emeklilik veya yaşlılık aylıklarının kesilmeyeceği kuralı getirilmiştir.

Yukarıda genel açıklamalar içinde belirtildiği gibi bir CK'nın anayasaya uygunluğundan söz edebilmek için öncelikle Anayasanın CK çıkarılmasını yasakladığı alanlarda düzenleme içermemesi gerekir. Anayasanın 104/17 maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Anayasanın 128/2 maddesinde memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir hükmü yer almaktadır. Bir kamu görevlisinin göreve atanması dolayısıyla almakta olduğu emeklilik ya da yaşlılık aylığının kesilmemesi hususunun 128. maddede yer alan aylık ve ödenekler kapsamında bulunduğu açıktır. Bu çerçevede söz konusu hususun kanunla düzenlenmesi anayasal zorunluluk olup, bu konuda cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenleme yapılması mümkün değildir. Bu nedenle anayasanın cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmasını yasakladığı bir alanda düzenleme içeren kural öncelikle Anayasanın 104/17. ve 128. maddelerine aykırıdır.

Diğer taraftan Anayasanın 10. maddesinde eşitlik ilkesi düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre eşitlik aynı durumda olanlara aynı, farklı durumda olanlara ise farklı kuralların uygulanmasını gerektirir. Ancak iptali istenen kuralla Bakan yardımcısı kadrosuna atananların emeklilik ve yaşlılık aylığı varsa kesilmeyeceği hükmü getirilerek bakan yardımcılığı kadrosuna atananlar ile diğer kamu görevlerine atananlar arasında meşru olmayan bir farklılık yaratılmıştır. Bu kadrolara atananlar varsa hem emekli maaşlarını almaya devam edecek, hem de kadrolarından kaynaklanan diğer ödemeleri alacaklardır. Oysa diğer kamu görevlileri eğer emekli aylığı almaktaysa, ya göreve atanmayacak, ya da yeniden göreve atanırsa emekli aylıkları kesilecektir.

Bakan yardımcılığı kadrosuna atananlar ile diğer kadrolara atananlar arasında bu şekilde farklılık yaratılmasının herhangi bir meşru temeli bulunmamaktadır ve bu kişiler ile diğer kamu görevlileri statü ve hukuki durumları açısından aynı konumda olduğundan iptali istenen düzenleme ile yaratılan farklılık, eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle kural Anayasanın 10. maddesine de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasanın 10., 104/17. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

4. 17 Sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “en az üç yıl” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına ilişkin hükmü ile aynı maddeye eklenen (7) numaralı fıkranın Anayasaya aykırılığı

17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin (b) fıkrası ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan en az üç yıl” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve aynı maddeye (7) numaralı fıkra eklenerek TÜBİTAK Yönetim Kurulu üyeliklerine yapılacak atamalarda ikinci fıkranın (c) bendi hükmünün uygulanmayacağı kuralı getirilmiştir. Bu düzenlemelerden ilki rektör atanma koşullarına ilişkindir ve rektör olarak atanabilmek için en az üç yıl profesör olarak çalışmış olma şartı kaldırılmıştır. İkinci düzenleme ise TÜBİTAK Yönetim Kurulu üyeliğine atanmak için gerekli şartları düzenlemektedir ve bu göreve atanmak için öngörülmuş olan kamuda beş yıl çalışmış olma koşulu ortadan kaldırılmıştır.

Öncelikle getirilen ilk düzenleme ile rektör seçilme kriteri yeniden değiştirilmiştir. Böylece rektör seçimine ilişkin olarak iki ay içinde üçüncü değişiklik yapılmış, son iki yıl içinde yapılan dördüncü değişiklik gerçekleştirilmiştir. Bu değişikliklerin kamu yararı amacıyla yapılmadığı, rektörlük için öngörülen yasal koşulları taşımayan bazı kişileri rektör olarak atamak amacıyla, yani özel çıkarları korumak amacıyla yapıldığı görülmektedir.

Ancak öncelikle bu konu cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesi yasaklanan bir alana ilişkindir ve bu nedenle düzenleme anayasaya aykırıdır. Yukarıda genel açıklamalar içinde belirtildiği gibi bir CK'nın anayasaya uygunluğundan söz edebilmek için öncelikle Anayasanın CK çıkarılmasını yasakladığı alanlarda düzenleme içermemesi gerekir. Anayasanın 104/17 maddesine göre kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 13. maddesinin (a) fıkrasında rektör atanması açıkça düzenlenmiştir. Dolayısıyla kanunun açıkça düzenlediği bir alanda cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılması anayasa tarafından yasaklandığından bu konunun cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesi açıkça Anayasa'nın 104/17 maddesine aykırıdır.

Ayrıca Anayasanın 104/17 maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Anayasanın 130. maddesine göre üniversitelerin kuruluş ve organları ile bunların seçimleri kanunla düzenlenir. Üniversitenin bir organı olarak rektörün atanmasının da bu nedenle ancak kanunla düzenlenebileceği açıktır. Ne var ki, Anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği bu konu CK ile düzenlenmiştir ve bu açıkça anayasaya aykırılık oluşturmaktadır. Kural bu nedenle Anayasanın 104/17 ve 130. maddelerine de aykırıdır.

Bunun yanı sıra Anayasanın 104/17 maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Anayasanın 128. maddesinde kamu görevlilerinin atanmasına ilişkin hususların kanunla düzenlenmesi zorunludur. Rektör ve TÜBİTAK Yönetim Kurulu üyesi olarak atanmaya ilişkin kuralların bu çerçevede yasa ile düzenlenmesi gerekir. Anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği bu konu CK ile düzenlenmiştir ve bu açıkça anayasaya aykırılık oluşturmaktadır. Kurallar bu nedenle de Anayasanın 104/17 ve 128. maddelerine de aykırıdır.

Diğer taraftan yukarıda belirtildiği gibi bu düzenleme kamu yararı amacıyla değil, özel yarar amacıyla çıkarılmıştır. Bütün kamusal işlemlerde olduğu gibi düzenleyici işlemlerin de kamu yararı amacına yönelik olması, hukuk devletinin gereğidir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarına göre her ne kadar bir kanunun kamu yararına uygun olup olmadığını denetlemek, Anayasa Mahkemesinin görevi değilse de, kanunun kamu yararı amacıyla çıkarılıp çıkarılmadığını denetlemek Anayasa Mahkemesinin görevidir. Bu çerçevede cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin de kamu yararı amacıyla çıkarılıp çıkarılmadığının denetlenmesi zorunludur.

Son iki ay içinde rektör atanmasına ilişkin kurallarda üçüncü kez değişiklik yapılmıştır, son iki yıl içinde ise dördüncü kez değişiklik yapılmıştır. Daha önce rektörler iki aşamalı bir seçimden geçerek Cumhurbaşkanınca atanıyorken 2017 yılında 676 sayılı OHAL KHK'sının 85. maddesi ile 2547 sayılı kanunun 13. maddesinde değişiklik yapılarak üniversitelerde seçim yapılması kaldırılmış ve rektörlerin YÖK'ün profesör olarak en az üç yıl görev yapmış olanlar arasından önereceği üç aday arasından Cumhurbaşkanınca atanması kabul edilmiştir. Daha sonra 9 Temmuz 2018 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 703 sayılı KHK'nın 135. maddesinin (d) fıkrası ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 13. maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafı değiştirilerek "Devlet ve vakıf üniversitelerine rektör, Cumhurbaşkanınca atanır. Vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör atanması, mütevelli heyetinin teklifi üzerine yapılır. Rektör, üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü tüzel kişiliğini temsil eder" kuralı getirilmiştir. Bu düzenleme ile rektör atamalarında YÖK'ün aday gösterme yetkisi ortadan kaldırıldığı gibi, rektör olarak atanabilmek için öngörülmüş olan profesör olarak en az üç yıl görev yapmış olma şartı da kaldırılmıştır. Daha sonra 15 Temmuz 2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 800. maddesiyle 3 sayılı

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesine eklenen (5) numaralı fıkra ile rektörlerin en az üç yıl profesörlük yapmış olanlar arasından atanması öngörülmüştür, ve 13 Eylül 2018 tarihli dava konusu kural ile “en az üç yıl ibaresi” madde metninden çıkarılmıştır. Bu değişikliğin amacı kısa süre sonra anlaşılmış, 15 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan atama kararı ile bir ay önce profesör olmuş bir öğretim üyesi bir üniversiteye rektör olarak atanmıştır. Bu da yapılan değişikliğin kamu yararı amacıyla değil, bir kişinin özel çıkarını korumak amacıyla yapıldığını göstermektedir. Bu nedenle kural Anayasanın 2. maddesine aykırıdır.

Ayrıca belli kamu görevlerine atanacaklarda, görevin gerektirdiği niteliklere sahip olma koşulunun aranması liyakat ilkesinin bir gereği olup, liyakat ilkesi kamu yararı ilkesinin bir uzantısıdır. Ayrıca Anayasanın 70. maddesinde kamu görevlerine atamada “görevin gerektirdiği nitelik”lerin temel ölçüt olarak alınacağı düzenlenmiştir. Görevin gerektirdiği nitelik kamu hizmetlerinin genel bir ilkesi olarak liyakat kavramında somutlaşır ve bu ilke, üniversite yöneticileri açısından haydi haydi geçerlidir. Tüm kamusal işlemlerde olduğu gibi yürütmenin düzenleyici işlemlerinde de temel amaç, kamu yararının sağlanması olmalıdır. Liyakat esasını ortadan kaldıran bir düzenlemenin kamu yararını amaçladığı söylenemez. Rektör olarak atanmak için gerekli bir koşul olarak öngörülen en az üç yıl profesörlük yapma şartı ile TÜBİTAK Yönetim Kurulu üyeliğine atanmak için en az beş yıl kamu görevi yapmış olma koşullarını ortadan kaldıran ve asgari bir tecrübeye sahip olmayan kişilerin de rektör ve TÜBİTAK Yönetim Kurulu üyesi olarak atanmasına olanak sağlayan bir düzenlemenin bu nedenle kamu yararı amacı taşımadığı ve hukuk devleti ilkesini ihlal ettiği ortadadır. Aynı şekilde liyakat ilkesini ortadan kaldıran bu kurallar Anayasanın 70. maddesine de aykırıdır.

Sonuç olarak 17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin (b) fıkrası ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan en az üç yıl” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını öngören kural ve aynı maddeye eklenen (7) numaralı fıkra Anayasanın 2., 70., 104., 128. ve 130. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

5. 17 Sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin (c) fıkrası ile 3 sayılı CK'nın 6. maddesine eklenen (6) numaralı fıkranın Anayasaya aykırılığı

17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin (c) fıkrası ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6. maddesine eklenen (6) numaralı fıkrası şöyledir: 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve vilayet teşkilatındaki derece ve sınıfları gösteren tabloya göre ikinci derecede bulunan kadroya mülki idare amirliği hizmetleri sınıfından atanmış olanlar, İçişleri Bakanlığı merkez teşkilatında durumlarına uygun mülkiye başmüfettişliği veya mülkiye müfettişliği kadrosuna atanırlar. Bu kadrolar atama işleminin gerçekleşmesiyle birlikte başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve Bakanlığa ait kadro cetvelinin ilgili bölümüne eklenmiş sayılır. Bu şekilde ihdas edilmiş kadrolarda herhangi bir sebeple boşalma olması halinde bu kadrolar başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

1700 sayılı yasanın 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan vilayet teşkilatındaki derece ve sınıfları gösteren tabloda ikinci derecede valiler yer almaktadır. Dolayısıyla getirilen kural ile mülki idare amirliği sınıfından valilik kadrosuna atanmış olanların mülkiye başmüfettişi ya da mülkiye müfettişi kadrolarına atanması öngörülmüştür. Böylece valilik kadrosundan alınanlar vali sıfatını da kaybedeceklerdir.

Yukarıda genel açıklamalar içinde belirtildiği gibi bir CK'nın anayasaya uygunluğundan söz edebilmek için öncelikle Anayasanın CK çıkarılmasını yasakladığı alanlarda düzenleme içermemesi gerekir. Anayasanın 104/17 maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Anayasanın 128/2 maddesinde memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir hükmü yer almaktadır. Bir kamu görevlisinin görevden alındıktan sonra başka bir kadroya atanmasını öngören düzenlemenin bu kapsamda olduğu ve bu nedenle cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesinin mümkün olmadığı açıktır. Kamu görevlilerinin nitelikleri ve atanmaları Anayasaya göre kanunla düzenlenmesi gereken bir husus olup, cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemez. Kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamayacağı anayasanın açık hükmü ile ortaya konulmuştur.

Bu nedenle, anayasanın açıkça cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmasını yasakladığı bir alanda düzenleme içeren iptali istenen kural açıkça Anayasanın 104/17. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

Diğer taraftan valilik kadrosuna atananların görevden alındığı takdirde mülkiye müfettişliği ya da başmüfettişliğine atanmaları valilerin kazanılmış haklarını da ortadan kaldıracaktır. Kazanılmış haklara saygı, hukukun genel ilkesi olarak hukuk devleti ilkesinin temel unsurlarından biridir. Getirilen düzenleme ile valilerin kazanılmış hakları ortadan kaldırıldığından, söz konusu kural Anayasanın 2. maddesinde cumhuriyetin temel nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesine de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle 17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin (c) fıkrası ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6. maddesine eklenen (6) numaralı fıkrası Anayasanın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

6. 17 Sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 4. maddesinin (b) fıkrası ile 4 sayılı CK'nın onbeşinci bölümüne eklenen geçici 1. maddenin Anayasaya aykırılığı

17 sayılı CK'nın 4. maddesinin (b) fıkrası ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin onbeşinci bölümüne eklenen geçici 1. madde şöyledir:

En az dört yıllık lisans eğitimi veren yükseköğretim kurumlarını bitirerek mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda 657 sayılı Kanunun 152 nci maddesinin "II- Tazminatlar" kısmının "A- Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (ğ) bendinde yer alanlardan merkez teşkilatına ait uzman unvanlı kadrolara atanmış olanlar İngilizce, Fransızca, Almanca veya Arapça dillerinin birinden Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (B) seviyesinde belgeye veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan belgeye sahip olmaları kaydıyla, Yönetim Kurulunun teşekkül ettiği tarihten itibaren altı ay içerisinde Yönetim Kurulunun teklifi ve Bakan onayı ile halen buldukları kadro dereceleriyle birlikte Helal Akreditasyon Uzmanı olarak atanabilirler. Bu fıkraya göre atanacakların sayısı onu geçemez.

Buna göre özel yetenek sınavı ile girilen merkez teşkilatında uzman unvanlı kadrolara atanmış olan dört yıllık lisans mezunu kişiler, İngilizce, Fransızca, Almanca veya Arapça dillerinden birinden yabancı dil sınavından (B) seviyesinde ya da dengi bir puan almak koşuluyla Helal Akreditasyon Uzmanı olarak atanabileceklerdir.

Yukarıda genel açıklamalar içinde belirtildiği gibi bir CK'nın anayasaya uygunluğundan söz edebilmek için öncelikle Anayasanın CK çıkarılmasını yasakladığı alanlarda düzenleme içermemesi gerekir. Anayasanın 104/17 maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Anayasanın 128/2 maddesinde memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir hükmü yer almaktadır. Buna göre kamu görevlilerinin nitelikleri ve atanmaları kanunla düzenlenmek zorundadır. Kamu görevlilerinin nitelikleri ve atanmaları Anayasaya göre kanunla düzenlenmesi gereken bir husus olup, cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemez. Kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamayacağı anayasanın açık hükmü ile ortaya konulmuştur.

Bu nedenle, anayasanın açıkça cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmasını yasakladığı bir alanda düzenleme içeren iptali istenen kural açıkça Anayasa'nın 104/17. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

Öte yandan, yasamanın yetki alanına giren değinilen düzenlemeler, TBMM'ye ait olan yetkilerin devredilmezliği kuralına (md.7) ve "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz" şeklindeki yasağa da (md.6), açıkça aykırıdır.

Bu nedenle söz konusu düzenleme Anayasanın 6, 7, 104/17 ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu ile Anayasada yapılan değişikliklerle hukuk sistemimize girmiş ve 24 Haziran Seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının yemin ederek görevine başlamasıyla yürürlüğe girmiştir. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile ilk defa yürütme organına asli bir düzenleme yetkisi tanınmıştır. Anayasa'da önemli sınırlamalar getirilerek tanınmış olan bu yetkinin, anayasal sınırlar çerçevesinde kullanılması, kötüye kullanılmaması ve yasama yetkisinin devri niteliği taşıması, Anayasa'nın başta 6. ve 7. maddeleri gereği olup, demokratik hukuk devletinin yaşama geçirilmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Oldukça güçlü yetkilerle donatılmış ve doğrudan halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanının anayasada kendisine tanınan sınırlı alanı aşarak her konuda düzenlemeler yapması demokratik hukuk devletinin özünü oluşturan denge ve denetleme mekanizmalarını işlevsiz hale getirecek, sistemi yürütmenin keyfi yönetimine dönüştürecektir.

Göreve başlamasının hemen ardından Cumhurbaşkanınca oldukça kapsamlı pek çok CK çıkarıldığı görülmektedir. Bu CK'ların pek çoğunda da anayasal yetki sınırlarının aşıldığı, Anayasanın CK ile düzenlenmesini yasakladığı alanlarda düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. İptali istenen kuralların tamamı Anayasanın cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesini yasakladığı alanlara ilişkin düzenlemelerden oluşmaktadır. Bu nedenle ultra

vires geçersizlikle maluldür. Bu bakımdan Anayasa Mahkemesince ivedilikle incelenerek yetki dışı düzenlemelerin iptal edilmesi ve hukuk sisteminden ayıklanması hayati önem taşımaktadır.

Anayasanın tanıdığı yetki çerçevesinin dışında yapılan işlemler ultra vires geçersizlikle maluldür. Geçersiz düzenlemelere dayanarak işlemler tesis edilmesi birey haklarına telafisi imkansız zararlar verecektir. Bu nedenle bu düzenlemelerin bir an önce yürürlüklerinin durdurulması hayati önem taşımaktadır.

Hukuk devleti ilkesini zedeleyen ve Anayasaya açıkça aykırı olan bir düzenlemenin uygulanması halinde, sonradan giderilmesi olanaksız zararlara yol açacağı çok açıktır. Anayasal düzenin en kısa sürede hukuka aykırı kurallardan arındırılması, hukuk devleti sayılmanın da gereğidir. Anayasaya aykırılığın sürdürülmesinin, bir hukuk devletinde subjektif yararların üstünde, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyeceği kuşkusuzdur. Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesinin hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacağına duraksama bulunmamaktadır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan söz konusu maddelerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

13.09.2018 tarihli ve 17 sayılı “Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi”nin;

1.1. maddesinin (c) fıkrası ile değiştirilen 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 263. maddesinin, Anayasa’nın 104/17. maddesine,

2. 1. maddesinin (d) fıkrası ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin sekizinci bölümüne eklenen geçici 1. maddenin (2) numaralı fıkrasında yer alan “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte İl Dernekler Müdürü kadrosunda bulunanların görevleri sona erer” ibaresinin, Anayasa’nın 104/17. ve 128. maddelerine,

3. 1. maddesinin (g) fıkrası ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 504. maddesine eklenen (4) numaralı fıkranın, Anayasa’nın 10., 104/17. ve 128. maddelerine,

4. 3. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “en az üç yıl” ibaresinin madde metninden çıkarılmasına ilişkin hükmü ile aynı maddeye eklenen (7) numaralı fıkranın, Anayasa’nın 2., 70., 104., 128 ve 130. maddelerine,

5. 3. maddesinin (c) fıkrası ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6. maddesine eklene (6) numaralı fıkranın, Anayasa’nın 2., 104. ve 128. maddelerine,

6. 4. maddesinin (b) fıkrası ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin onbeşinci bölümüne eklenen geçici 1. maddesinin, Anayasa’nın 6, 7, 104/17 ve 128. maddelerine,

aykırı olmaları nedeniyle iptallerine ve dava sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”